

DIRECCIÓ Y ADMINISTRACIÓ: Cadena de Cort, núm. 11.—PALMA.

SUMARI—*Llops desfressats*, per Mossen Romaguer.—Notícies històriques.—Sants y festes.—*Les obres de Ramón Lull*, per un bibliofil lulista.—*Desolació*, per María Antonia Salvá.—*L'estiu*, per Lluís de T.—*Cronicó*, p' el Cronista.—*Cangons del Segadors*, per Mossen Manuel.—Rebut y agrahit.—Correspondencia.—Anuncis.

LLOPS DESFRESSATS

DE tots els esculls, sembrats ensá y enllá dins la mar irada de la vida, cap ni ha tal volta de més perillós per el jovent, com les males companyies. Aquí es ahont se pert y fa naufraix l'ignocencia de molts de cors.

L'amistat es un be de Deu: un bon amich es un tresor que no te preu. «Esser estimat per una criatura intel·ligent, tendra, afectuosa, santa—diu Mgr. Gay;—entrar dins els secrets més íntims de la seua vida; rebre les espansions del seu enteniment y de son cor; gaudir de la seua fidelitat a tota prova; apoyarse demunt la seua força; estar segur d'esser comprés quant un li parla, assistit per ell si passa fretura, axecat si cau, perdonat si falta; esser, ab una paraula, sempre estimat per ell, s'extravenga lo que s'extravenga, es una ditxa tan complida, qu'ab dificultat la troba un demunt la terra, encare que no 's cans de cercar-la tota la vida».

Però si els bons amichs escassetjan tant a n'aquest mon, qu'un no 'n troba gayre ab una faya encesa a bell punt de mitx-día, abundan en canvi, com tot lo dolent, les males amistats. D'aquests falsos amichs, vertaders llops desfressats d'auveya, nos mana el Bon Jesús qu'ens guardem en lo evangeli d'avuy.

Un mal amich es una encarnació de Satanás per ruina y perdició del jovent. Aquella escena de la tentació dels nostres pares a n'l Paradís

per ferlos perdre l'ignocencia, no es un cas volander dins l'història de l'humanitat, sino que 's reproduceix cada día al nostre entorn.... un cas se te ab l'altre talment com les baules d'una cadena que no te fi. Per tentar y fer la traveta als joves pren també Satanás forma sensible, com a n'el Paradís terrenal; de totes quantes n'imagina lo seu enginy l'amistat es la que li sol donar millor prova.... y axí, ab capa d'amich, s'aplega ab ells; los diu, a cau d'orella, coses que de totduna los fan sortir ses colors a sa cara; los fa tastar y assaborir la dolçor de la fruyta prohibida que mata l'ànima.... y quant, destrossat lo cor per el corcò y remordiment del primer pecat, obrin els pobres sos ulls, es per veurer feta benes la vesta de sa ignocencia.

Els medis que més li solen aydar a sortir ab la seua son les converses lliures y els mals exemples. De les primeres no cal ponderar l'estrany y la ruina que causen. El Bon Jesús en lo Evangeli compara la paraula de Deu a les llevoretetes que tira al vol lo sembrador; y d'aquesta nos diu Ell mateix qu' es ben poca la que dona fruyt: de quatre parts, una no més. La paraula dels dolents sol esser per desgracia més fruytera; tot terror li es bo, puix sempre pot contar ab la mala inclinació de nostra naturaleça que li va ajuda: no ha mester per naixer y granar rohades ni plujes del cel, sino que li basta la saba del nostre cor que surt ja mal inclinat de les entranyes de sa mare; es, ab una paraula, com la mala llevor qu'escampada per el vent aferra y posa rels allá hont cau.... fins y tot demunt les nostres teulades. ¡Com no ha de ser, donchs, la llengüa verinosa d'un mal amich, manetjada per Satanás, un medi poderós per corrompre les bones costums del jovent!

Y qu'em direm del mal exemple! ¡Qui no sap qu'aquest es com un torrent que surt de

mare que fa tala y maix per allà hont passa y s'en du rossegant cap a l'avench tot lo quant troba! El mal exemple se pren molt més que certes malalties. No debades diu lo E. S. a n' el llibre de la Saviesa: *No sies amich d' hom venjatiu, no sia cosa que prengues lo seu vici. Qui conversa ab discrets y humils será savi; l' amich del neci será consemblant a ell.*

Un mal amich es, donchs, un dimoni en carn humana. Si el Bon Jesús, la mateixa mansuetut encarnada, arribá anomenar Satanás a Sant Pere perque li desconsellava prender mort y passió per redimir el mon «*Vetén de mí Satanás perque 'n serveis d' escándol*»—y axó qu' el Príncep dels Apostols no ho feya per mal, sinó per un amor mal entés, puix lo seu cor no hi poria donar passada de que hagués de morir enclavat a una creu, com si fos un malfactor—¿com no ha de ser una encarnació de Satanás demunt la terra qui, ab capa d' amor y de bona amistat, aparta les ànimes del camí del be y de la virtut, sembla el dupte dins lo seu enteniment y posa una bena devant sos ulls perque no pugan destriar les fites per Deu posades entre el be y el mal, lo lícit y lo il·lícit, que abans veyen tan clares y espinçellades... y axí a poch poch, los fa perdre el cel de vista y no para fins que les ha tirades dins l' avench de tots els vicis?

Sí; un dimoni es un mal amich... y lo qu' el fa encare molt més terrible, que si fos el mateix Satanás en persona, es perque, tapat ab aquest desfrès, nigú li mena por, tothom s'acosta a ell, y no conexen la frèssa, fins que tenen clavades dins el cor les seues ungles d' arpella.

Si el llop tengués eya y manyes de desfressarse d' auveya y axí presentarse a sa guarda ¡que 'n faria de carn y de destrossa! Les altres auveyes, en lloch de demanar ab bells esglayosos socors al pastor, qui jau tal volta a plaher devall una alçina mitx condormit per el vou-veri-vou que li canten les aygües de la torrentera, tot lo més se pegarian ab el llop desfressat quatre sucades y llevòres, com si res fos estat, pasturarian devora ell; el pastor prenintlo per una auveya fuyta de la tanca vehinada, en lloch d' armar la passetja y rebrerlo com de costum a pedrades que brunzen com a satjetes, li faria afalagadures perque no li fogís... y fins renyaria el seu ca llopé perque, més fi de nàs, grinyola y li lladra mostrantli ses barres y... ¡pobre guarda quant el llop tregués ses arpes! ¡quina estesa trobaria l' on demá lo burlat pastor!

Donchs, l' enginy que manca al llop carnicer ho té de sòbres el dimoni. Desfressat d' amich caplleua y fa de les seues per allà hont vol... y fins y tot els pares están tot satisfets que sos fills se fassen ab ell y, no ha de

ser una metla que s' adressa, trobar màres tan confiades que, en lloch de tirarli les portes per els ulls, sa quexen d' ell perque los va a veurer tan clares vegades.

¡Fora son! donchs, pares endormiscats; estau a l' aguayt, puix l' inimich no dorm. Vellau per els vostres infants, vosaltres qui teniu l' experiència que donen els cabells blancs. Teniu present que no debadestombau vosaltres lo coster de la vida, tot just quant vostres fills comencan l' aspre pujada. Si Deu ha dispostes axís les coses es perque vosaltres, qui conexeu pam per pam lo camí; vosaltres qui tal volta hi dexareu esquexos de vostra ignocència dins els batsers qu' el voretjan, los mostreu els perills de la pujada y los allibereu de tropessades. No vos feu de vanes apariències... que *allà hont pareix que no hi plòu no hi poven estar de goteres. Y com val més la que guarda que la que cura*, preniu aquest concell de qui be vos vol: una filla ha d' anar sempre cosida a les falde de sa mare y, de deu casos nou, may anirà més ben acompanyat un infant com ab companyia de son pare. De durlos un poch estrets, ab ses brilles un poch atecades, may vos ne penedireu; ells y tot, quant tengan seny, benehirán l' hora. D' haverlos donada massa llibertat, desiara se sol plorar tota la vida ab *llágrimes de sanch*.

MOSS. ROMAGUER.

NOTICIES HISTÓRIQUES

Any 1320.—Día 16 de Juriol la festa de la Mare de Deu del Carme, patrona de l' orde d'aquest nom, a la que pertenesqué D. Fr. Guido Terrena, elegit bisbe de Mallorca, dit any, en que se comensá l' Iglesia y convent de carmelites de Palma, (*ahont avuy hi ha es corté*) del qual sortiren els fundadors dels monestirs de Ntra. Senyora de la Victoria d' Alcudia, y del de S. Joan de la Font Santa de Campos, que foren abandonats a últims del sigle XVI, passant a Palma, ahont residiren fins a l' exclaustació general, día 12 d' Agost de l' any 1835, y per aquest motiu la figura de Maria Santíssima que se venera a dit convent de Palma, fonch trasladada día 3 de Febré de 1837 al altar major de l' Iglesia del Sant Hospital de aquesta ciutat.

SANTS Y FESTES

DE LA PRESENT SETMANA

JURIOL

- Día 15.—Dilluns.—S. Enrich, emperador.
 Día 16.—Dimars.—El Triunfo de la Sta. Creu y Ntra. Senyora del Carme.
 Día 17.—Dimecres.—S. Aleix, conf.
 Día 18.—Dijous.—S. Bruno, bisbe.
 Día 19.—Divenres.—S. Vicens de Paul, conf.
 Día 20.—Dissapte.—S. Elías, prof. y Sta. Margalida, vg.
 Día 21.—*Diumenge* ✠.—VIII Sta. Praxedis, vg. y San Daniel, prof.

Les Obres de Ramon Lull

II

VENEZIA conta entre les seues glories tipogràfiques la d'esser la ciutat ahont sortí a llum la primera obra luliana estampada, l'any 1480.

Era aquesta la *Ars Generalis ultima*, axí anomenada perquè comensa: "*Quoniam multas artes fecimus generales, ipsas volumus clarius explanare per istam quam vocamus ultimam, eo quia de cetero non proponimus aliam facere...*" etc. Es un volum de tamany in-4º, estampat en lletra gòtica a una sola columna, y malet d'entendre per qui no sapia bé de llatí, perquè com molts d'incunables, està mesell d'abreviatures. A la darrera plana du aquest colofon: *M. cccc. lxxx. die .xiiij. nouembris. Fuit impressa hec ars venetiis per magistrum philippum petione (sic) magistri Joannis cordubensis eiusdem artis professoris qui ipsam diligenter correxit. Finis.*—D'aquest llibre raríssim, y de molts dels altres qui seguexen, n'hi ha exemplars a la nostra Biblioteca Provincial, juntament ab algunes edicions posteriors del metex, com la de *Barcinone*, 1501, per *Petrum Posa*, la de *Lugduni* (Lyon) 1517, apud *J. Marechal*, la de la versió castellana feta a *Madrid* en 1548 y reimpressa allà metex per *Pedro Madrigal*, 1586, y finalment la de *Mallorca* de 1645, apud *hæredes Gabr. Guasp*, corregida per *Fr. Francesch Marsal* y precedida del *Archæologium* de *Fr. Bonav. Armengual*, que es també edició rara.

El ja citat mossen Pere Posa (que segons veym era prevere, impressor y lulista, tot plegat) prengué el capdavant dins Espanya, imprimint a Barcelona, l'any 1482, en tamany fol a 2 columnes la primera edició del *Arbor Scientiæ* (1). No li degué anar malament, perquè en 1505 n'imprimia la segona, després d'haver estampat, l'anyada abans, l'*Apostrophe*, o sia, un dels tractats lulians de *Articulis Fidei*. Del *Arbor Scientiæ* s'en feren altres edicions llatines, entre elles les dues de *Lugduni*, 1515 y 1635; y traduït en castellà el publicava a Bruseles, l'any 1664, don *Alonso de Zepeda* y *Adrade*, qui no obstant el seu estament militar y el càrreg de major de tropa, axí metex tenia temps y curolla de lulietjar (com ara entre noltros don *Jaume Garau*) y en aquell any publicava també el *Libro de la Concepción Virginal*, en llatí y castellà: obra que el *P. Pasqual* pretén que sia de *Ramon Lull* (*Vindiciæ*, I, 246), pero que altres atribuexen, segons un manuscrit del Escorial, al canonge *Ramon Astruch de Cortyelles* (2).

A Roma en 1485 s'hi estampava la *Ars Brevis*, un dels llibres lulians de qui s'en feren més edicions, perquè era dels més emprats a les escoles. Basta citar la de *Lugduni*, 1514; la de *Barcinone*, 1560; una altra, *ibid.*, apud *Claudium Bornatium*, 1565, feta a cura del canonge *Vileta*; la de *Paris*, apud *Ægidium Gorbinum*, 1578, seguida del *Apostrophe* y del tractadet *De auditu kabbalístico* (que fa cara d'apòcrif), la mallorquina den *Moyá*, 1669, y altres més modernes.

L'any 1491, s'estampava a Sevilla (*Hispani, Paulo de Colonia et. sociorum*) en 8ª y en lletra gòtica la *Disputatio sæcularis et. jacobitæ*, ab les *Probationes Articulorum Fidei catholicæ* y l'abans citat *Liber de Conceptione*; y el metex any a Lyó, sense nom d'impressor, les *Questiones dubitabiles super quatuor libris sententiarum, cum quest. soluti-vis Magistri Thomæ Attrebatensis*.

A Paris, ahont tanta d'anomenada y conexensa arribá a tenir ja en vida seua el nostre autor ab lo nom de *doctor barbatus* y el més popular de *Ramon Barbaflorida*, feya estampar en 1494 el seu devot *Jacques Lefèvre d'Étaples* (*Jacobus Faber Stapulensis*) l'interessant *Liber de laudibus B. Virginis Mariæ*, ab un proemi o davantal reblit d'elogis; y allà metex el reimprimia cinch anys després, també en fol, gòtic, *Jean Petit* (*Joannis Parvus*) seguit dels altres llibres *De natali pueri parvuli, Clericus y Phantasticus*. Aquell susdit *Lefèvre* hi publicava en 1505 el *Primum volumen Contemplationum* ab l'afagitó del llibret de *Amico et Amato*, del qual més tart en feya y n'imprimia, a Paris metex, *Jean d'Aubri* una versió francesa.

Lo estrany y molt de planyer, per noltros mallorquins, es que a la primera imprenta que hi hagué en aquesta illa, a *Miramar de Valldemossa*, d'on ja 'n sortian llibres desde l'any 1485, no s'en hi estampás cap, ni un qu'es un, de lulia. Segons qui fossen estats els fundadors, no hi hauria tant que dir; però tractantse de mossen *Francesch Prats* y el *Dr. Bartomeu Caldentey*, tots dos devots y propagadors de la doctrina luliana, parexia natural y degut que encarregassen a mestre *Nicolau Calafat* posar en lletra de motlo algun llibre del qui per temps havia estat fundador d'aquell monastir que ells dos llavors possehien y habitaven. Manuscrits lulians originals o en llatí, no los n'havien de mancar; y semblava que aquests haguessen de merexer preferencia sobre els tractats de *Gerson* y els seus propis. Com y per que ho féren axí... ¡anau ho a sebre!

Altra volta, en 1507, Venecia reprenia torn, publicanhi l'impressor *Joannes Tacuinus* una edició del *Liber Proverbiorum*, reimprés més endavant varies vegades; y passats tres anys més, sortia a Valencia, estampat per mestre *Joan Jofre* (*Joann. Joffredum*, 1510) un volum que incloïa quatre obres: *Disputatio Raymundi christiani et Homerii sarraceni*, *De Demonstratione per equiparantiæ*, *Disputatio quinque hominum sapientum* y el *Tractatus de substantia et accidente*.

A Barcelona, l'impressor *Carles Amorós* ja havia estampat en 1512 el *Tractatus parvus de Logica*, seguit de la *Disputatio fidei et intellectus*. El metex any, a Valencia, era sortit de les premses den *Jordi Costilla* un tom contenint els tractats *De nova Logica*, *De correlativis* y *De ascensu et descensu intellectus*; y de les den *Diego de Gumiel* tres anys després (1515) n'exia un tom en fol y també en lletra de tortis com aquests anteriors, contenint la *Ars inventiva veritatis*, la *Tabula Generalis* y el *Commentum in easdem*. D'aquestes edicions n'havia cura y les ilustrava ab pròlechs y llistes bibliogràfiques un lulista acorat y estudiós, n'Alonso de Proaza, molt afavorit y ben vist del Cardenal *Ximenez de Cisneros*, qui l'havia tengut per secretari.—Aquest metex purpurat y regent d'Espanya, tan sabi qu'era y afectat de lletres, com hagué fundada l'Universitat d'Alcalá, hi posá un floret de doctors y mestres, triats entre 'ls millors y de més anomenada. Un dels nombrats va esser el cavaller mallorquí *En*

(1) Si hem de creure *En Brunet* (*Man. du Libraire*), l'any anterior, 1481, ja havia mossen *Posa* tret a llum, també metex a Barcelona, la 1ª edició de la *Ars Brevis*. No l'hem vista.

(2) La edició de Bruseles del *Arbol de la Ciencia* va ilustrada ab curioses estampes. Es a la *Bibliot. de Montissión*, y qui 'n té també un bell exemplar es mossen *Francesch Forteza*, ab dedicatória del mestre *En Ramon Picó* y *Campamar*, qui ley enviá com a present de missa nova.

Nicolau de Pax, o Pachs, qu'era lulista ferm; y allà metex (*Comptutum*, 1518-19) feya imprimir a n' Arnau Guillem de Brocar el llibret de *Logica parva* y el tractat *De anima rationali*, unint an' aquest un *Encomium* biogràfic del B. Ramon, que molt després (1708) reproduïen en les seues *Acta* els bolandistes.

El metex Nicolau de Pachs traduï en castellà el poema del *Desconort*, y aquellà traducció ab el títol de *Deconsuelo* (sic) *muy piadoso del iluminado doctor Raymundo Lullio* sortia a llum en aquesta ciutat de Mallorca, estampada p' En Cansoles l' any 1540, en lletra gòtica (3). En 1584 imprimia també a Mallorca En Gabriel Guasp un altre llibret: *Logicae compendiolum*.

Fins al comensament del segle XVI no s' havien fetes de les obres de Ramon Lull sino edicions llatines. Par que fossen mal vists, o rebutjats a segon terme, els textos originals en pla o vulgar (efecte del gust y jaent d' aquells temps), y romanien mitx olvidats dins els còdices manuscrits, tant com crexien y se multiplicaven els nous llibres d'estampa. Y axò que en aquells arreconats plegamins, que les arnes comensaven a roegar, era ahont rumbetjava y s' hi podia assaborir més feelment y exacte, no sols el pensament del autor, sino també la bellesa y galania del séu estil, dins aquell llenguatge esponerós y plástich, viu de color y de relléu, que les malgarbades traduccions llatines sovint trahien o entelaven.

A la fí, un prevere catalá, mossen Joan Bonlabii, s' arriscá a fer una vogada contra corrent, cuidantse d' estampar a Valencia, per encàrreg y a despeses de mossen Gabriel Genovart canonge de la Sèu de Mallorca, un dels més interessants y agradosos llibres lulians, el primorós *Blanquerna*; y qui 'n feya l' impressió, en 1521, era el metex Joan Jofre estampador «prop lo molí de na Rouella». Pero, en lloch de copiar y reproduir feelment el llibre, en l' estil y llenguatge de les derreríes del segle XIII, tal com era sortit de la gentil ploma del autor, va creure aquell sant homo senyarse ab sa ma dreta y fer bona obra, repastantlo en la forma y manera d' escriure y de parlar que llavors a Valencia s' usava; y axí enllestí y afaytat de bell nou, sortí a llum aquell *Blanquerna* malanat, qu' ara tendriem estrafet, si no fos que 's conserva en sa fesomia y trassa primitiva a uns pochs còdices del bon temps, que afortunadament romanen. A la edició valenciana de 1521 s' hi adjuntava el *Llibre de Oracions y Contemplacions del enteniment en Deu*; y trascorrian anys y sigles sense que 's tornás estampar ni un sol llibre luliá en lo séu text original. En canvi, les edicions llatines séguien per aquell temps anant en rauge: desde 1516 corria la de París (*in officina Ascensiana*) dels tractats de *Metaphysica nova et compendiosa* y dels *Duodecim principia Philosophiae Remundi Lulli contra averroistas*, juntament ab el de *Physica* y algun altre, que no eran ja probablement de la metexa ploma.

Feya els derrers badays el segle XVI quant s' estampava a Strasburg (*Argentinae, sumptibus Lazari Zetzneri, 1598*) la primera edició colectiva d' obres lulianes. A un tom en 8^u ben atapit y gruxat, d' un milenar de pàgines, s' hi encabien la *Ars Brevis*, el *De auditu kabbalístico*, els *Duodecim principia* abans citats, la *Dialectica seu Logica*, la

Rethorica (?), la *Ars Magna* y els *Articuli Fidei*. A n' aquest mestay, luliá y apòcrif, s' hi adicionaven els comentaris e interpretacions de Giordano Bruno y de Henrich Corneli Agrippa, que més endavant expurgá y prohibí la Inquisició; s' en feya una edició segona en 1609 (que per erro diu 1509) ab l' *Opus aureum* o coment del veneciá Valerio de Valeriis, y una tercera en 1651-52, afeginthi la *Clavis Artis Lullianae* de Joan Henr. Alstedl (4). Ni per la triadella y puritat dels textos, ni per bellesa y cura tipogràfica, ni p' el mèrit y llum dels comentaris afegits, merexen aquexes edicions prèu ni alabanses.

En tot aquell segle XVII escassetjaren a dins Mallorca les impressions lulianes. Una qu' altra en trobam de tart en tart, com a perduat colom d' escampadissa: verbo, un *Liber de Fine*, qu' estampava en Rafel Moyá l' any 1665; un *Apostrophe* de 1688, *ex typis viduae Guasp*, y ben pochs altres. Ni als rics lulistes de casa de cavaller qui goxaven de possessions y rendes; ni als Jurats y membres de la Universitat; ni als Provincials y Priors de Sant Francesch que d' anys enrera instaven ab aquells y altra gent de qui-ha-dalt el procés de beatificació; ni al canonge Lull y successors séus del naxent col·legi de la Sapiencia; ni als Lectors y Pare-mestres qui a l' Estudi General regentaven la càtedra luliana que 's fundava ab les déxes de les dames de Quint y de Pinós, no se 'ls posá entre ceya y ceya el pensament de avorrir unes quantes milia lliures, per reunir y perpetuar en bella y completa edició aquells manuscrits, molts d' ells encara inèdits, qui 's conservaven dins llibreríes mallorquines. Y en canvi, no feyen cas de encaxonarne a quèrns y a dotzenes, y enviarne sovint una remesa y altra, a Roma y a Madrid, cada vegada que 'l Rey o la Curia romana los ne demanaven per veure qu' era lo que havia escrit aquell mestre Ramon, per la beatificació del qual tant instaven y suspiraven.. y gastaven. Y un cop a fora-Mallorca aquells còdices, ¡bona nit y bon' hora! ja los havien acabats de veure: pochs eren els qui tornaven a ca' seua. Axí s' esplica el fet de que a la Biblioteca del Escorial y a la Real y a la Vaticana y altres de per Italia, de llavò ensá s' hi troben tants de còdices lulians, alguns originals y pot ser únichs. Y allà no tendrém més remey que anarlos a cercar, en volerne treure trellat, per poderlos llegir o darlos a l' estampa.

A terra esterna havia d' esser, per més vergonya y mala cura nostra, ahont s' emprengué y se dugués envant una edició magna de Ramon Lull; una *Biblioteca luliana* digna de tal autor y de tals obres. Maguncia en tengué l' honra y la gloria de veure sortir d' ella consemblant edició: un lulista alemany la va promoure, consagrantli molts de anys de feyna y vida: un Príncep alemany li obrí sa bossa generosament; y ab materials haguts molts d' ells a Catalunya (y tal volta a Mallorca) després de llargues cerques y gestions per poderlos heure y replegar, s' imprimia el primer de aquells toms en gran fol, l' any 1721, y darrera el primer en séguien d' altres...

La edició maguntina val la pena de parlarne una estona ab tot espay. Per axò fassem punt aquí ahont som, y posemhi forqueta.

UN BIBLIOFIL LULISTA.

(3) Mr. Brunet califica de raríssima aquexa traducció; pero l' erra quant diu que 's pot considerar com a primera producció tipogràfica mallorquina; perque olvida les de Miramar desde 1485,

(4) El P. Custurer (*Disert. Hist.*, 602) en cita encara un' altra edició de 1617, que en lloch hem vista.

DESOLACIÓ (*)

(després de la mort de mon pare)

Trista sort avuy me priva
de sentir y de plorar
mentres lo recort aviva
del bon temps qu' he vist passar.

¡Tan bon pare com tenia,
y no plor quant ja morí...!
tench al cor sa malaltia
qu' ab ell m' atacava a mí.

Presa jo del seu desfici
passava les nits en blanch
pensant en lo sacrifici
qu' encare 'm gela la sanch.

L' esperança, ja resolta
a lograr lo seu voler
ha sentit un altra volta
tot l' esglay del *no pot ser*.

Pare, ab l' última besada
te n' has duyt mon esperit,
y el fret de la mort gelada
sols me resta al fons del pit.

Trob freda tota alegria.
freda la pena y lo plor,
¡freda fins la poesia
qu' era vida de mon cor!

La meua llum s' ha enfosquida
quant lluí en ple mitx jorn,
¿y es possible que ma vida
tan erma a florir retorn?

P' el rigor de l' ivernada
no se mor, no, la sement:
quant crema 'l bruy ia gelada
arrela més fundament.

L' amor qu' ab lo cor va nexer
te encare viva sa rel,
mes no pot brostar ni creixer
sensa la pluja del cel.

Mon Deu: sols vostra mirada
pot dar-me 'l conhort volgut,
qu' estich pobre y desolada
ab tant de be qu' he perdut.

MARIA ANTONIA SALVÁ.

L' ÉSTIU

EL sol, aquest astre font de vida, de sentiment y d' alegria, produeix damunt la terra l' admirable revolució qu' ens porta el benestar y la gaubança. Passaren já els dies encantadors de la primavera, y dels seus plers no 'n queda més qu' un dolç recort a dins l' ànima; no es tan plaçent y florit l' aspecte qu' els camps presentan,

(*) Publicarem agrahts les composicions inèdites, ab que l' autora d' aquesta bellissima complanta d' amor filial ha tengut a be honrar les planas del nostro setmanari.

mes en canvi ab la calor del sol els fruyts maduran y groguetjan els sembrats que breça l' embat als decapvespres. Volatinetjan les papallones per la marjada, les abelles fent remor van a xuclar la dolça mèl de les flors boscanes, y les cigales xerri-can per entre els arbres qu' ombretjan la molça ahont els segadors sestetjan. L' èco de les cançons de la terra qu' ab la llarguera y melancòlica tonada del batre canta el bon pagés a damunt l' era, 's confón ab les corrandes que refilan estòls alegres d' espigoleres. Mouen les velzies alegre rebumbori volant per l' espay, mentres l' honesta terrola pastura per entre el rostoll, y 'ls pinsáns y cadernereres dins les garrigues, endormiscats per l' escalfor xafagosa del sol ardorós, aguardan el fresch oretjòl de l' horabaxa, per volar a la fontanella que ratja encara y corre p' el mitx de verdes jonqueres, a l' ombra d' altivols polls.

Ascoltém durant el temps de l' estiu l' himne sagrat qu' entonan les criatures en honra del seu Autor, y gaudirá el nostro esperit, enlayrantse en les altures de la Veritat y l' Armonia.

LLUIS DE T.

CRONICÓ

Dia 13.—S' Alcaldía ha premiat ab augment de paga, els bons serveys d' alguns majós de sa guardia municipal.

—Dins una cisterna de Marratxí se trobá una dona morta. (a. c. s.)

—En es local de *La Peña* hi hagué reunió política. Se brindá en obsequi de D. Antoni Maura.

Dia 14.—Festa del Cor de Jesús a Montissión y s' hora-baxa sa processó que va esser molt lluyda y concorreguda.

—Per Londres troban que els espanyols estam massa be y per axò un diputat *biliós* ha començat a sucar els ays per darnos martiri y... ja ho vorem; tot comença axí!

Dia 15.—*Verbena* de S. Antoni de Padua per sa Ferreria.

—En es moll han trobat un homo negat (e. p. s.)

Dia 16.—Surt de la Seu sa primera processó del jubileu del Any Sant, presidida pel Sr. Bisbe. Visitá ses iglesies de Sta. Eulalia, S. Francesch y Montissión.

—A Ivissa hi hagué sa segona enforrada de eleccions de diputats provincials; resultaren elegits: D. Narcís Sans, D. J. Llombart, D. Jusep Riquer y D. Ignaci Wallis.

—A sa plassa dels toros hi hagut novillada. Diuen si es nostro jovent, cançat de sa monotonía de ses festes de carré, n' armarán de bones y enceses de *becerradas*.

—Un ca mossega un atlot, y sa prensa diari surt altra volta ab sa gacetilla aquella que ja no descomponen may es caxistes, verbo: *De desear sería que las autoridades...* etc. y altres per l' estil.

Dia 17.—El Rnt. P. Antoni Vicent doná es vespre a Sta. Eulalia una conferencia als patrons y obrers. Foren molts es qui assistiren a escoltar la seua autoriçada y sabia paraula.

Dia 18.—Res de nou si exceptuam es salt mortals que fé pegá sa máquina des tren que trafega per fora porta en es carretó del metje Sr. Monteros. Per sort ell y son criat no se feren molt de mal; més val axí.

Dia 19.—En es carré del Sindicat un carro engruná una nina que quedá morta.

Dia 22.—Per sa Llonja se prepara sa festa de Sant Juan ab un ball de... es de totes ses festes.

Dia 23.—A Sant Felip Neri comensaren els solemnes cultos dedicats al Beato Antoni Grassi. Hi assistí el senyor Bisbe, benehint a l'ofici una hermosa estatua de dit Beato, obra del esculptor senyor Galmés.

—Surt de la Seu sa segona processó per gonyar el jubileu del Any Sant, la presideix el senyor Bisbe.

Dia 24 —Se fa sa derrera. Ses tres foren molt concorregudes.

—Avuy es sa festa de Sant Juan y hi ha hagut de tot: carxofes cremades y faves devall es llit, ous dins tassons d'aygo, plom bullent tirat dins un ribell que fa sortí algún barco, fragata o qualque bou ab banyes... senyal de torero, y etc...

—El senyor Bisbe, ab motiu de sa próxima anada a Roma, se despedeix de sos diocesans, ab una circular que surt avuy en un número extraordinari de son Bolletí.

Dia 25.—Surt cap a Barcelona dit senyor Bisbe. Anaren a despedirse d'ell a n'es moll totes ses autoritats civils, militars y eclesiásticas. També s'en anava cap a Tarragona destinat com a Governador militar el general Montaner; fou despedit per totes les autoritats.

Dia 26.—Llegim qu'ha sigut nombrat Delegat del Govern a Mahó, don Jusep R. Zea Bermudez, y ha quedat cessant el senyor Ceballos.

Dia 28.—*Verbena* de sant Pere.

Dia 29.—Per ser sa festa de pes Puig se mostra es corté dels artillés, ahont hi va molta gent.

Dia 30.—Se fa sa festa pes carré den Colon y vehinats y hey ha molta música.

—A Sant Matjí hi ha hagut festa ab motiu de benehirse sa bandera y material d'ambulanci de la Creu Rotja, y obrirse al públich els seus servicis. Hi assistiren una comisió de la Creu Rotja de Ciutat ab el president al cap, y representants de ses autoritats civils y militars. Després acompanyats de sa banda militar anaren tots á sa casa enfermeria, que fou beneida p'el Sr. Vicari de Sant Matjí. S'horabaxa se repartiren un centená de pans y unes docentes lliures de arròs als pobres del Arraval.

ES CRONISTA

GANÇONS DELS SEGADORS

Si sabía quin Sant es
que cura de mal d'esquena;
d'estiu, en haver segat,
li faría una novena.

Jo y sa meua doneta
tot solets mos hi pegam,
y com ve 'l vespre, lligam
set garbes y una restreta (1)

Aquell que sega y du dol
sens dupte be pot cantar;
un día es mal de passar
sense dir res, en el sol.

(1) *Restreta*: se diu a mitja garba.

Ja vaig cobrá bona renda
quant me vaig fer segado!
¡ah! mal be fassa s'hugó, (1)
sa Senyora y el Senyó,
el lloch y qui 'n paga renda.

He segat vint y un día
sempre en el vostro costat:
y may m'he trobat cançat,
y altres tants ne segaría.

Quin segar tan regalat
devora mon be hi faría;
jo ho dich y no ho he provat,
però provarho voldría.

Ja som arribats, Coloma,
en el pou d'en Cirineu;
y si sa xexa no jeu,
un homo en sa faus la toma.

Quin blat hi ha per aquí!
¡ell no 'l poren segar dones!
ses erestes serán bones
per valerons de molí!

El qui no sega ja arranca,
y axí tots trebayam;
si acabam per San Juan
anirem a sa Font santa.

Ara he trobat un cartet
y m'he aficada una espina;
alt y brut, Madò Françina,
no es hora de segar net.

Arrambauvos devés mí,
maldament que siau dèu;
que tench un boldró (2) qui jeu
y no se si 'n poré axí.

Arrambauvos devés mí,
maldament que siau trenta;
que tench un blat de sempenta,
de sempenta, de sempenta,
de sempenta de fadrí.

Jesús ¡que tench de seguera!
poques ganes de segar;
¡sabs ahont voldría está?
demunt una cadira plá
ab un bon respatlé darrera.

Jo rossech sa faus per terra
per veure si la rompré;
¡oh! mal be fassa el ferré
que la fe de tant bon ferro!

En acabar de segá
tiraré sa faus al ayre
y diré: ¡mal li toch ayre
an el qui la aixecará!

(1) *Hugó*. Se diu a una herba que 's fa dins el sembrat que sol tenir moltes espines. d'aquí aquell adagi mallorquí: "terra d'hugons, no la vengues ni la dons."

(2) *Boldró*: se diu a un redol de blat ajegut per estar més ben conrat, com el que se fa a un femé.

En acabar de segar,
de sa faus faré guingayes (1)
ja he perdudes ses riayes
y ben prest perdré el cantar.

Si m' he de morir, voldria
morirme en haver segat,
y al manco hauria guanyat
per ferme dir s' obra pia.

Com es hora de barena
pech una uyada en el sol
y un' altra en el raol;
aquesta me fa més pena.

Afanyet a espigolar,
llevet sa ma del jonoy,
no roegues el rostoy,
que l' amo el vol pel bestia.

Espigolera, dum foch,
o sinó donemós beure;
tu estás obligada a creure
als segadors d' aquest lloch.

¡Ah! malbé fassa el segar
del terme de Sant Marsal,
bestia que no fa mal
¡que l' hajan d' encorrallar!

S' atlota 'm diu: fem ballá
de voltes mitja dotsena;
¡vols callar, que tench s' esquena
que 'm rebenta de segar!

Si l' any qui vé som casada
y me fan torná segar,
y embarcan gent cap a Orá,
hi vaitx, ¡com som batiada!

Jo no vuy, agraciada,
que al escarada segueu;
no ho vuy, que vos cremareu
aquesta color rosada.

En acabar s' escarada,
van alegres els segadors;
se llevan de ses calors,
se posan a ses frescors,
y l' amo pren sa suada;
mes, noltros ja l' hem passada
dels sementers segarvos!

MOSSEN MANUEL.

(Seguirá).

(1) *Guingayes*, se diu als estellicons que posson al cap dels mánechs de les eynes porque estigan fortes.

REBUT Y ACRAHIT

L' invitació de la *Congregación de Hermanas de la Pureza* fentmos a saber que el Papa ha aprovat son institut, y la festa que día 6 del corrent celebraren en son Collegi, Casa-fundació, a Palma.

Encara que tard, (pues el número passat lo dedicarem tot al Bto Ramon) en dam conte y l' enhorabona a la Rvda. Mare Superiora y a totes les virtuoses Germanes que, a forsa de trabay, inteligencia y constancia, han lograt pujar son establiment instructiu y educatiu a tal altura, baix d' una regla que ha merescut l' aprovació de ser convertida en *Congregació religiosa*. Sia tot per gloria de Deu y en profit de les joves colegiales que allá reben l' instrucció necessaria per ser modelos de virtut dins la societat, bones fadrines, bones esposos y bones mares.

—*Estudio sobre la Enseñanza popular por Don Pedro José Serra Cortada*. Conferencia dada en el Círculo de Obreros Católicos de Inca, día 10 de Febrero del corriente año. Recomendamos este bello y muy provechoso trabajo á cuantos se interesan por el bienestar y el adelanto de los obreros, y también á estos mismos, y felicitamos á su autor.

CORRESPONDENCIA

Dr. Pajuela.—Gracies per lo que mos ha enviat, tot hi anirá.

P. F.—Lo seu romans, es susceptible de millorança; en tenir lleguda veurém de pentinarlo porque surta a rotlo.

X. X.—Ja n' estám entesos de que el caxonet de la Portería de la Casa de ses Germanetas des Pobres está posat de modo que es impossible tornin robarlos ses monedes que hi cauen. No convé explicar el diabolich enginy que emprava el polissardo que les pescava. Les Germanetes, que l' hey atraparen, lo retengueren, *per memoria*, y dexaren anarsen es lladre pecadó, pregant a Deu que lo perdonás.

Sen Garrovi.—No mos direu, sant homo de Deu, ahont capllevau y vos feys ses sopes? Ja fa massa temps que de vos no n' hem sabudes noves. Si axò dura farém fer una crida a n' En Moll; y vos advertím, per vostron govern, que vos gratareu sa butxaque per pagar els trobis.

Lluís de T.—Rebut vostre present ¿Perqué no sovintejan més? Fora vessa; no comporteu que vostra ploma 's rovell.

A. Magraner.—Tantes mercés per la *Sinia* que mos haveu enviada. Com el temps s' es tirat de llevants y tot ho seque, molt prest hi ferem rodar na *Pastora* y ab s' aigo, que giscant treuen els cadufos, regarém el nostre hortet.

GRAN ALMACEN DE PAÑERIA SASTRERIA Y NOVEDADES

de **BARTOLOMÉ GUMBAU É HIJOS S. en Cta.**

Jaime II números 87, 89, 91, 93 y Escursach 16 y 18—FRENTE AL BANCO DE ESPAÑA

Completos y variados surtidos en todos los artículos tanto del país como del extranjero.

Sastrería para Militares y señores Sacerdotes

Secciones especiales.—Gran colección en damascos, tapicerías, cíngulos, albas y galones.—Espléndido surtido en artículos negros de luto para Señora.

OBJECTES Y ROBES D' IGLESIA

BAZAR de D. Juan Montaner

Carrer del Sindica, números, 2 á 10

LA INDUSTRIAL

Gran Bazar de mobiliari artístich, tapizería, cristalería, objectes decoratius, etc. etc.—Enfront del Carrer de Sant Nicolau, entre el *Pas d' en Quint* y la *Costa d' en Brossa*.

PRÈUS ECONÓMICHS**LA ROQUETA**

DE

D. PERE A. CETRE

Fábrica de tota classe de cerámiques artístiques y de retjoles vernisades y altres objectes ornamentaris y de profit per la construcció d' edificis.—Despatx, carrer de San Miquel.

GRAN TALLER DE ESCULTURA RELIGIOSA

DE JOSÉ QUIXAL

56—Villarroel—56 —*— BARCELONA

Especialidad en imágenes de madera para el culto católico. En dicho acreditado taller se trabaja indistintamente el bronce, mármol, piedra y madera, construyéndose la estatuaria monumental, todo de un gusto verdaderamente artístico y en condiciones sumamente económicas.—Se remiten gratis, nota de precios, presupuestos y dibujos.

Ventas al por mayor y menor.—Solicita representantes

CASA ESPECIAL PER ESCULTURA RELIGIOSA

ORNAMENTS SAGRATS

y representant de la fàbrica de vidrieras de colors y gravats de

J. AMIGÓ

DE BARCELONA

Plassa d' Antoni Maura número 22

PALMA DE MALLORCA

Se construeixen imatges de sants, en fusta, de primera, segona y tercera classe; com també retaules, sagraris, altars, candalers, cirials, canelobres, sacres y tot lo relatiu á l' ornamentació escultural de les iglesies.

S' hi trobaran també, terns, casulles, capes, estoles, mandils, camis, sobrepel·ligos, àmits, flochs de misal, bonets, galons, cínguls, confeccionat tot ab teles de la tan enomenada fàbrica d'els *Fills de M. Susi* de Barcelona.

Casa Grandía Hospedaje para

Rdos. Sacerdotes y demás personas católicas, desde 3 pesetas diarias en adelante.

PUNTO EL MÁS CÉNTRICO

Baños Nuevos, 12--2.º--2.º—BARCELONA

OBRADOR D' ARGENTERÍA

Dirigit per D. Jusep Fortesa = Rey

Mestre Orífice de la Catedral

Carrer de Colón, núm. 23—PALMA

Almacenes SAN JOSÉ

* * * * * BRONDO esquina al BORNE * * * * *

EN las secciones de SEDERÍA, ESTAMPADOS, ALPACAS se acaban de recibir grandes existencias de gran novedad, para verano.

SEDAS MODERNISTAS á 25'00 pesetas corte

CRESPÓN á 12'50 » »

BATISTAS fabricación especial por la Casa á 2'00 » »

NUEVOS MODELOS EN CONFECCIONES, Camisería, Refajos y toda clase de prendas interiores, tanto de Caballero, como para Señora.

NOTA=Venta por mediación de cupones
en todos los artículos existentes en los **ALMACENES**

FÁBRICA ANTIGA DE GAS

Sa que mos dugué sa millora d' aquesta llum tan cómoda y neta.

Sa que l' any 1857 triunfá dels seus competidors á sa subasta, porque va fé una rebaixa en el preu de s' alumbrat publich, que aventatjava emb' un 23 per cent s' oferta que els altres feyan.

Y sempre ha cumplit tots els seus compromisos.

Sa que en 40 anys may meresqué de s' Ajuntament sa mes petita amonestació.

Y conta ab sos mes principals centres de consum.

Y de cada día reb mostres de simpatía des publich.

Sa que ven es gas mes barato y ofereix mes ventatjes als seus parroquians.

OFICINAS: Porella, 16.